

פרק יש בקרבנות

מתניתין: א-ת

יש קרבנות יחיד שהתורה קבעה זמן הקרבתם, כגון קרבנות⁽³⁾ יולדת, שזמנם במלאת ימי טהרה, או קרבנות מצורע, שקרבים ביום השמיני לטהרתו. ויש מהן שאין להן זמן קבוע להקרבתן, כגון קרבן חטאת חלב. ומכל מקום, אף באותם שקבוע להם זמן, יש מהם⁽⁴⁾ שגם אם עבר זמנם עדיין חייב⁽⁵⁾ להקריבן.

אבל קרבנות ציבור הקבוע להם זמן,⁽⁶⁾ אם לא הקריבום בזמנם, אי אפשר להקריבם עוד. וכאשר לא הקריבו את הזבח, אין מביאים את נסכיו.

אבל אם הקריבו הציבור הזבח בזמנו ולא הביאו נסכיו, כגון שלא נזדמנו להם נסכים, אפשר להביא את נסכיו אפילו מכאן ועד עשרה ימים.

ג. קרבנות היחיד חייבים באחריותן, ובאחריות נסכיהם. ואילו קרבנות הציבור אין חייבין באחריותן, ולא באחריות נסכיהן.

שנינו במשנה הקודמת שרק יחיד עושה תמורה ואין הציבור עושין תמורה. ובאה משנתנו לבאר את שאר החילוקים שבין קרבנות יחיד לקרבנות ציבור.

יש בקרבנות היחיד⁽¹⁾ מה שאין בקרבנות הציבור. ויש בקרבנות הציבור מה שאין בקרבנות היחיד —

יש בקרבנות היחיד שאין בקרבנות הציבור:

א. שקרבנות היחיד עושין תמורה, ואין קרבנות הציבור עושין תמורה.

ב. קרבנות היחיד — נוהגים⁽²⁾ בין בקרבנות זכרים בין בנקבות, ואילו קרבנות הציבור אין נוהגין אלא בזכרים. שהרי רוב קרבנות ציבור הן עולות, ועולה זכר היא. וכן חטאות הציבור כולן שעירים הן, כמו שנאמר [במדבר כח-כט] "ושעיר חטאת אחד". ואילו קרבן שלמים אינו נוהג בציבור מלבד כבשי עצרת, שגם הם זכרים.

1. גירסת המשנה והשיטה מקובצת.

2. גירסת המשנה.

3. עיין רש"ש.

4. כן כתב רש"י. ומבאר התוס' יום טוב כוונתו, שלא על כולם חייבין באחריותן להקריבן בעבר זמנו, שהרי חביתי כהן גדול ופר יום כיפורים [מבואר בהמשך המשנה] אין מקריבין אותן בעבר זמנו. ועיין רש"ש.

והגר"ז מדייק מדברי רש"י, שביום השמיני "מצוה" להביא קרבנות מצורע ויולדת, אלא שאם עבר זמנו לא בטל קרבנו. ואין הכוונה שמיום השמיני ואילך "הותר" להביא קרבנו.

5. על פי הרע"ב, וכנראה שגם רש"י התכוון לכך.

6. לאפוקי פר הבא על המצות ושעירי עבודה זרה. תוס' יום טוב.

אבל, גם בקרבנות ציבור חייבין באחריות נסכיהן משקרב הזבחה, אם קרב הזבחה בזמנו, ולא קרבו נסכיו עמו.

יש בקרבנות הציבור מזה שאין בקרבנות היחיד (7) —

שקרבנות הציבור דוחין את השבת, ואת הטומאה, (8) ואילו קרבנות יחיד אינן דוחין (9) לא את השבת ולא את הטומאה. אלו הן דברי חכמים.

אמר רבי מאיר: איך תאמר שכל קרבנות יחיד אינן דוחין את השבת ואת הטומאה, והלא הביתי כהן גדול, שמקריב אותה כל יום, מחציתה בבוקר ומחציתה בערב, ופר של כהן גדול של יום הכפורים, קרבנות היחיד הן, ובכל זאת דוחין את השבת ואת הטומאה! (10) הרי שאין הטעם לדחיית השבת והטומאה משום שהם קרבנות ציבור, אלא, מפני שזמנן (11) קבוע. והיינו, כל קרבן, שאם

עבר זמנו אין לו תשלומין, אפילו הוא קרבן יחיד, הרי הוא דוחה את השבת ואת הטומאה. ומאידך, כל קרבן שאין לו זמן קבוע, אפילו הוא קרבן ציבור, (12) אינו דוחה. (13)

גמרא:

שנינו במשנתנו: קרבן יחיד עושה תמורה, ואין קרבנות הציבור עושין תמורה.

ומלשון זו משמע שכל קרבנות היחיד עושין תמורה. ולכן תמהה הגמרא:

וכי כללא הוא?! והרי עופות, תורים ובני יונה שבאים לחטאת העוף ולעולת העוף, דקרבן יחיד הן, (14) ובכל זאת אין עושה תמורה, כמבואר לעיל [יג א]?

ומתרצינן: כי קתני, מה ששנתה המשנה

7. גירסת המשנה והשיטה מקובצת.

8. כמבואר במסכת פסחים [פרק ז משנה ד].

9. גירסת המשנה.

10. מנחת חביתי כהן גדול דוחה שבת וטומאה לפי שנאמר בה [ויקרא ז] "מנחה תמיד", ודרשינן [מנחות נ ב]: הרי היא לך כמנחת קרבן תמיד. ובקרבן תמיד נאמר "במועדו" ודרשינן: במועדו — אפילו בשבת ואפילו בטומאה. ופר של יום כפורים נדרש בתורת כהנים [אחרי פרק ו ט] ממה שנאמר [ויקרא טו] "ואת חלב החטאת יקטיר" שדוחה את הטומאה. ועיין בתוספות הרשב"א פסחים [עז א].

11. גירסת המשנה.

12. בגמרא יומא [נ א] מובאת ברייתא: אמר לו רבי יעקב [לתנא קמא של משנתנו]: והלא פר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודת כוכבים וחגיגה דקרבן צבור הם — ואין דוחין לא את השבת ולא את הטומאה?

13. מלשון הגמרא יומא [שם] משמע שאין נפקא מינה להלכה בין תנא קמא לרבי מאיר. אלא שנחלקו בהגדרה בלבד. וכן כתב הרמב"ם בפירושו המשנה: והטעם שנתן רבי מאיר הוא טעם אמיתי ושגור ואין חולק על זה. וכן כתב התוס' יום טוב ועיין במהר"י קורקוס [פרק ד מהלכות ביאת מקדש הלכה ט].

14. גירסת השיטה מקובצת.

מלשון זו משמע שכל קרבנות היחיד: עולה, חטאת, אשם ושלמים — כולם נוהגין בין בזכרים ובין בנקבות. על כן תמהינן:

וכי כללא הוא? והרי קרבן עולה, דקרבן יחיד הוא, (15) **וזכר אתיא** [אפשר להביאו רק מהזכרים], ואילו **נקבה לא אתיא**, כמו שנאמר [ויקרא א] "אם עולה קרבנו, זכר תמים יקריבנו", ואיך אמרה המשנה שכל קרבנות יחיד נוהגין גם בנקבות?

ומתריצין: אכן, עולת בהמה אין מביאין מן הנקבות, אך **האיכא עולת העוף**, המובאת גם מן הנקבות.

דתניא: אמרה תורה [ויקרא כב] לגבי קרבן עולה, "לרצונכם, תמים זכר בבקר בכבשים ובעזים". ודרשינן, דיני **תמות וזכרות** בקרבן עולה נוהגים רק **בבהמה**, שרק בבהמת עולה נאמר הפסול של בעל מום, או נקבה [בעולה ואשם], **ואין תמות וזכרות בעופות**. אינם פסולים במום [אלא בחסרון אבר], וכן לא הקפידה התורה עליהם שיהיו דוקא זכרים.

ולכן, לשון המשנה שקרבן יחיד נוהג בין בזכרים ובין בנקבות הוא נכון בעולת העוף. (16)

ומקשינן: **והרי חטאת, דקרבן יחיד היא, ונקבה אתיא, כשבה או שעירה** [ויקרא ד], **וזכר לא אתיא**, ואיך אמרה המשנה שכל

כלל זה, **בבהמה קתני**, בבהמות בלבד, שבהן תיתכן תמורה, ולגביהן שנתה המשנה את ההבדל בין יחיד לציבור.

ומקשינן: **והרי ולד בהמת קדשים, דקרבן יחיד הוא — ואין עושה תמורה**, ואיך שנתה המשנה שכל קרבנות יחיד עושין תמורה? ומתריצין: **הא מני, משנתו של מי היא?** — **רבי יהודה היא, דאמר [לעיל יב א]: הולד עושה תמורה**.

ומקשינן: **והרי תמורה עצמה, דקרבן יחיד היא — ואין תמורה עושה תמורה**, הרי שלא כל קרבנות יחיד עושין תמורה?

ומתריצין: **כי קתני**, מה ששנתה המשנה, **בעיקר זיבחה קתני**, בקרבן עצמו [הקדש ראשון] בלבד, שבו שייכת תמורה, בו שנתה והבדילה בין יחיד לציבור, ולא בתמורה.

ומסקינן: **השתא דאתית להכי** [עתה בהגיעך לומר כך], אחרי תירוץ זה, לא צריך להעמיד המשנה כרבי יהודה, אלא **אפילו תימא רבנן**, אפילו אם המשנה היא כרבנן הסוברים שולד עושה תמורה, גם כן לא קשה. לפי שאפשר לתרץ: **כי קתני**, במה שנתה המשנה שעושה תמורה, **בעיקר זיבחה קתני**, ולא בולד.

שנינו במשנתנו: **קרבנות היחיד נוהגין בין בזכרים ובין בנקבות**.

15. גירסת השיטה מקובצת.

משום, ששם תירצה הגמרא לגבי תמורה, השייכת רק בבהמה ולא בעופות, ולפיכך באותן בהמות ששייכת בהן תמורה חילקה המשנה בין יחיד לציבור. מה שאין כן כאן, תירצה הגמרא שיש אופן מסויים לחלק בין ציבור ליחיד, לגבי זכרים ונקבות, ואופן זה אמור בעופות בלבד.

16. כתב השיטה מקובצת בשם גליון: תירוץ זה אינו סותר את מה שתירצה הגמרא לעיל "בבהמה קתני" —

קרבנות יחיד נוהגין גם בזכרים? (17)

ומתרצינן: לא כל חטאת יחיד, נקבה היא, שהרי **האיכא שעיר חטאת של נשיא**, דמייתי זכר, כמו שנאמר [ויקרא ד] "אשר נשיא יחטא, והביא את קרבנו שעיר עזים זכר תמים".

ומקשינן: והא איכא קרבן אשם יחיד, דזכר אתי ונקבה לא אתי, כמו שנאמר [ויקרא ה, יד, יט במדבר ו] "כבש" או "איל", ואיך אמרה המשנה שכל קרבנות יחיד נוהגין גם בנקבות?

ומתרצינן: כי קאמרינן (18), המשנה אמרה את הכלל הזה רק לגבי קרבן דשוי בין ביחיד בין בציבור. מה שאין כן אשם, שרק ביחיד איתיה, יחיד בלבד מביא אשם. ואילו בציבור ליתיה, אין כלל קרבן אשם בציבור. הלכך, לא דיברה המשנה כלל באשם, ולא חילקה בו בין יחיד לציבור.

ואיבעית אימא, מי קתני "כל קרבנות" שיהיה משמע שכל קרבן וקרבן יחיד נוהג בין בזכרים ובין בנקבות?! "יש בקרבנות", קתני! ומשמע, יש אחד מן הקרבנות שבו יש

חילוק בין יחיד לציבור. ומאי ניהו, ואיזה הוא? זה קרבן שלמים! דאי בעי, אם היחיד רוצה, נקבה מייתי, ואי בעי, זכר מייתי. לאפקי (19) בניגוד לזבחי שלמי ציבור, שהם שני כבשי עצרת הבאים עם שתי הלחם, דזכרים הוא דאתא, שאינן אלא זכרים, כמבואר במשנה (20).

שנינו במשנתנו: קרבנות היחיד חייבין באחריותן ובאחריות נספיהב, וקרבנות הציבור אין חייבין באחריותן ולא באחריות נספיהב. אבל חייבין באחריות נספיהב משקרב הזבח.

ודנה הגמרא: מנא הני מילי, מנין נלמד שקרבנות ציבור שלא נקרבו בזמנן, אין להם תשלומין להקריבן לאחר זמנן?

דתנו רבנן: אמרה תורה בפרשת המועדות [ויקרא כג] "אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש, להקריב אשה לה', עולה ומנחה, זבח ונסכים, דבר יום ביומו". והיינו, קרבנות מוספין שהם "אשה לה'", שהם קרבים במועד יותר מבשאר ימים. וממה שנאמר "דבר יום", דרשינן, מלמד הכתוב שכל היום כשר למוספין, ובלבד

הבאה בנדר ונדבה, יכול לנדור עוף זכר או נקבה. ואפילו המחוייב להביא עולה, כגון יולדת ומצורע, גם כן יכולים להביא עוף, כאשר אין דם משגת להביא בהמה.

18. גירסת השיטה מקובצת.

19. גירסת השיטה מקובצת.

20. כתב השיטה מקובצת: אם כן, גם לגבי

17. כתב השיטה מקובצת בשם גליון: גם על קושיא זו אפשר לתרץ "האיכא חטאת העוף", שהיחיד מביא חטאת העוף בין מן הזכרים ובין מן הנקבות, נמצא שקרבן "חטאת" הוא בין מן הזכרים ובין מן הנקבות. ועייין שם עוד בשם גליון אחר [על פי העולת שלמה] שיש הבדל בין חטאת לעולה. בחטאת, המחוייב להביא חטאת אינו יכול לפטור עצמו בחטאת עוף אלא חייב להביא חטאת בהמה נקבה. על כן, אי אפשר לתרץ "האיכא חטאת העוף". אבל עולה,

ועתה יש לנו שתי דרשות על השלמת הקרבת נסכים ליום שלאחריו. האחת, "מנחתם ונסכיהם". והשניה, "מלבד שבתות ה'". ועל כן מבארת הגמרא:

וצריכא, יש צורך בשתי הדרשות!

דאי כתב רחמנא "מלבד שבתות ה'", ולא כתבה "מנחתם ונסכיהם" — הוה אמינא: ביום, רק למחרת השבת והוא יום טוב, אין, אכן מקריבין יחד עם קרבנות היום, ואילו בלילה, לא מקריבין, כשם ששאר קרבנות אינם קרבים אלא ביום. הלכך, אמר קרא "ומנחתם ונסכיהם", ללמדך שאפילו בלילה.

ומאידך, **אי כתב רחמנא "מנחתם ונסכיהם", ולא כתב "מלבד שבתות ה'", הוה אמינא, בלילה הבא, תיכף אחרי היום שהיה מחוייב להקריבו, אין, אז מקריבין אותן, כמו שיבואר, ואילו ביממא, ביום שלאחריו, וכל שכן עשרה ימים לאחריו, לא, אינו יכול להקריבין ועבר זמנו ובטל קרבנו, הלכך כתב רחמנא "מלבד שבתות ה'", ללמדנו שחייב להקריבין אפילו למחר, ולא נאמר על הנסכים "עבר זמנו בטל קרבנו".**

ודנה הגמרא: **ומאי שנא, ומה שונה לילה מיום? כלומר, למה הוה אמינא לדרוש "מנחתם ונסכיהם" דוקא בלילה, הלא אין שום משמעות לדרוש שדוקא בלילה?**

שיוקדמו לפני עולת תמיד של בין הערביים, שהיא האחרונה ["השלמה"] של כל קרבנות היום. וממה שנאמר "ביומו" דרשינן, מלמד, שאם עבר היום ולא הביאן, אינו חייב באחריותן.

וממשיכה הברייתא: **יכול לא יהא חייב באחריות נסכיהם אף על פי שכבר קרב הזבח? תלמוד לומר בפרשת המוספין [במדבר כט] "מנחתם ונסכיהם", ונאמרו שם הרבה פעמים, ודרשינן, מנחתם ונסכיהם — בלילה, שאם לא הקריב המנחה והנסכים (21) ביום, יקריבין בלילה, ואף על פי שהקרבת קרבנות אינה כשרה אלא ביום.**

ועוד דרשינן, **מנחתם ונסכיהם — למחר.** שאם לא הקריבין היום, כגון שלא נזדמנו לו, חייב להקריבין מכאן ועד עשרה ימים, ואפילו לעולם.

ריש לקיש אמר: מהכא, מדרשה זו דרשינן שחייב להקריבין לאחר זמן: אמרה תורה [ויקרא כג] "אלה מועדי ה'... להקריב אשה לה' עולה ומנחה זבח ונסכים דבר יום ביומו. מלבד שבתות ה'". ודרשינן [בלימוד של "סמוכים"], ממה שהסמיכה תורה "דבר יום ביומו, מלבד שבתות ה'" שבא הכתוב ללמד שביום טוב מקריבין בנוסף לחובות היום גם מנחת שבת ונסכי שבת, כלומר, של אתמול, שהיה שבת, אם לא הקריבו אתמול את המנחות והנסכים. (22)

21. רש"י תענית [ב ב].

22. ובודאי הכוונה על המנחת נסכים בלבד ולא על הזבח, שהרי על הזבח אמרה התורה "דבר יום ביומו". תוס' בשיטה מקובצת.

תמורה יש לתרץ כן, שלא אמרה המשנה שכל קרבנות יחיד עושין תמורה, אלא יש מהן העושין תמורה. מה שאין כן קרבנות ציבור — אינם עושין תמורה כלל.

ומתצינן: **משום דבקדשים, לילה הולך אחר היום** שעבר. כלומר, שונה דיני קדשים משאר דיני התורה, שבהם היום הולך אחר הלילה, מערב עד ערב. ואילו לגבי קדשים הלילה הולך אחר היום, מבוקר עד בוקר. ונלמד ממה שאמרה התורה [ויקרא ז] "ובשר זבח תודת שלמיו, ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בוקר", הרי שכל הלילה עד הבוקר נקרא "יום קרבנו".

הלכך: הוה אמינא שרק בלילה שלאחריו יכול להקריב הנסכים, הואיל ועדיין יומו הוא — לכן כתבה התורה "מלבד שבתות ה'" ללמדנו שמקריבן אפילו למחר.

ומסקינן: **צריכי** לשתי הדרשות.

ותמהינן: **ונסכים מי קרבי בלילה?**

ומביאה הגמרא ברייתא להקשות ממנה על מה שאמרו שמקריבין נסכים בלילה.

אמרה התורה בסוף פרשיות הקרבנות [ויקרא ז] "זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים אשר צוה ה' את משה בהר סיני, ביום צוותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם לה' במדבר סיני". ודרשינן ממה שנאמר "ביום צוותו", שכל אלו הקרבנות קרבין ביום ולא בלילה. ומכאן נקראים "דברים שדרכן ליקרב ביום".

ומכל מקום, איברים של קרבן עולה, ופדרים [חלבים] של כל הקרבנות הנקטרים על המערכה על גבי המזבח, נקטרים כל הלילה. והיינו, (23) אפילו אחרי שקיעת החמה

מסדרם על המערכה והולכין ונקטרינן ומתעכלין כל הלילה אם לא הספיקו להקטירם ביום. ודרשוהו חכמים ממה שנאמר [ויקרא ז] "זאת תורת העולה, היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר". ומכאן נקראים "דברים שדרכן ליקרב בלילה".

הברייתא דנה בדברים שדרכן ליקרב ביום, האם מותר להעלותם על המערכה מבעוד יום סמוך לשקיעת החמה, והם הולכין ומתעכלין כל הלילה, או שצריך שיתעכלו מבעוד יום.

והתנן: ממה שאמרה התורה "היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה", אין לי ללמוד ממקרא זה, **אלא דברים שדרכן ליקרב בלילה, כגון איברים ופדרים, שמעלין** (24) אותן על גבי המערכה, ומקטירין אותן, **מבוא השמש**, אחרי שקיעת החמה, ומתעכלין והולכין כל הלילה כולו.

דברים שדרכן ליקרב ביום, כגון הלבונה ומנחת נסכים — שמעלין ומקטירין מבוא השמש —

וטרם שהגמרא מסיימת להביא את דברי הברייתא כולה, היא תמהה: וכי **מ"בוא השמש" סלקא דעתך**, וכי עלה על הדעת שיהא מותר להקטירן אחרי שקיעת החמה?! **והא אמרת "דברים שדרכן ליקרב ביום", נינהו?!**

ומבאר הגמרא: **אלא**, כך היא הגירסא בכרייתא: דברים שדרכן ליקרב ביום,

24. גירסת השיטה מקובצת.

23. אחרי העלתם על גבי המזבח לפני שקיעת החמה כדי שלא יפסלו בלינה. שיטה מקובצת.

יוצאה לחולין אפילו על ידי פדיון [כדין מנחות שקדושתן קדושת הגוף היא משעת נתינתן בכלי שרת, ועד אז – קדושתן קדושת דמים היא, כמבואר במסכת מעילה י א במשנה]. ובא הכתוב לומר ש"לילה זמנה היא" לענין חלות קדושת הגוף בכלי שרת –

וכאן, והברייתא שאמרה שמנחת נסכים היא מהדברים ש"דרכן ליקרב ביום" – ולא בלילה, היינו ליקרב, שאינה קרבה בלילה אלא ביום [אפילו אם נתקדשה בלילה – ממתין לה עד הבוקר]⁽²⁶⁾.

אמר ליה רבא: אין לחלק בין קידוש בכלי שרת לבין הקרבה! אלא, **אי מיקדש קדשי, קרובי נמי מיקרבי בלילה!**

דהא תניא,⁽²⁷⁾ זה הכלל: כל הקרב ביום, כגון המנחות, הלבונה, הדם והקטורת, אין קדוש אלא ביום. ואם נתנו בכלי שרת בלילה, לא נתקדש.⁽²⁸⁾ וכל הקרב בלילה, כגון מנחת נסכים, קדוש⁽²⁹⁾ בין ביום בין בלילה –

ומוכה,⁽³⁰⁾ שאם מנחת נסכים קרבה דוקא

שמעלין אותן עם בא השמש, סמוך לשקיעת החמה מבעוד יום, ומתעכלין והולכין כל הלילה כולו, מנין, שכשר? תלמוד לומר [שם] "זאת תורת העולה", וממה שנאמר "תורת העולה", ריבה, ריבתה התורה לכל העולין על גבי המזבח שמתעכלין כל הלילה. כלומר,⁽²⁵⁾ ממה שנאמר "היא העולה" נלמד שאברים ופדרים מעלין אותן אפילו אחרי בא השמש, להוציא דברים שדרכן ליקרב ביום. וממה שנאמר "תורת העולה", נתרבו שאר דברים שדרכן ליקרב ביום, שאם העלה אותן לפני בא השמש, הרי הם מתעכלין והולכין כל הלילה. עד כאן דברי הברייתא.

ומדייקת הגמרא: **קתני מיהא בדברי הברייתא, כי זמן מנחת נסכים ביום הוא דוקא, ואין מקריבין אותה בלילה.** וקשה: איך דרשינן לעיל "מנחתם ונסכיהם", אפילו בלילה?

ומתריצין: **אמר רמי בר חמא: לא קשיא** סתירת שתי הברייתות! **כאן**, הברייתא שדרשה "מנחתה ונסכיהם – בלילה", היינו ליקדש, שאם נתן בלילה את המנחה לתוך כלי שרת נתקדשה קדושת הגוף, ושוב אינה

25. על פי גירסת ופירוש השיטה מקובצת, ברכת הזבח, צאן קדשים ועולת שלמה. ועיין בגר"א

26. כן משמע מדברי רש"י.

וכן הבין השיטה מקובצת בהשמטות שהקשה: ולמה לא יפסל ב"לינה" בעלות השחר. וראה שם בשיטה מקובצת המפרש פירוש אחר. ועוד מתרץ שם בשם תוס' אחרות, שזה עצמו חידושו של רמי בר חמא, והתורה חידשה

שלא ייפסל בלינה.

27. גירסת השיטה מקובצת.

28. על פי רש"י [מנחות ק א, יומא כט ב].

29. גירסת השיטה מקובצת מנחות, והב"ח יומא והרש"ש כאן.

30. כן משמע מדברי התוס' שקושית רבא היא

ביום, אינה מתקדשת בלילה, ואיך אמר רמי בר חמא שהיא מתקדשת בלילה?

אלא, אמר רב יוסף: מנחת נסכים, אכן, קרבה בלילה. ומה שמנתה הברייתא את מנחת נסכים בין הדברים שדרכן ליקרב ביום – טעות היא, וסמי [מחוק!] **מנחת נסכים מהא מתניתא,** מברייתא זו. וכן צריך לשנות: דברים שדרכן ליקרב ביום, כגון הקומץ והלבונה שמעלין וכולהו.

כי סליק, כשעלה רב דימי לארץ ישראל, **אשכחיה,** מצאו לרב ירמיה דיתבי וקאמר משמיה דרבי יהושע בן לוי: **מנין לנסכים הבאים עם הזבח** (31) **שאיין קריבין אלא ביום? תלמוד לומר** [במדבר כט] **"ולנסכיכם ולשלמיכם"**, ודרשינן: מה שלמים קרבים ביום ולא בלילה, אף נסכים ביום, הואיל ונתקדשו בשחיטת הזבח – הרי היא כזבח עצמו.

בשמעו זאת, **אמר רב דימי: אי אשכחיה** (32) **אינשי,** אם הייתי מוצא אדם היורד לבבל – הוה כתיב **איגרתא שלחי ליה לרב יוסף,** הייתי כותב איגרת ושולח לרב יוסף היושב

בבבל

והייתי כותב לו: **לא** (33) **תיסמוי,** אינך צריך י-ב למחוק **"מנחת נסכים"** ממתניתא, מהברייתא ההיא! כי על פי דברי רבי יהושע בן לוי אפשר לתרצה בלי למחוק –

ולא קשיא הסתירה בין שתי הברייתות: **כאן,** הברייתא שאמרה שמנחת נסכים היא מהדברים שדרכן ליקרב ביום – מדברת **בנסכים הבאים עם הזבח,** כמו שאכן אמרה הברייתא **"מנחת נסכים"**. וכיון שקדשתן שחיטת הזבח קדושת הגוף, הלכך אינם קריבים אלא ביום, כמבואר –

ואילו **כאן,** הברייתא שאמרה שמקריבין נסכים בלילה, מדברת **בנסכים הבאין בפני עצמן,** בלי זבח, שלא נתקדשו בשחיטת הזבח, הילכך יכול להקריבין אף בלילה (34).

הגמרא דנה בדברי רבי דימי שהיה שולח איגרת לרב יוסף וכותב לו דרשת רבי יהושע בן לוי, הרי "דברים שבעל פה אי אתה רשאי לכותבן בכתב"?

32. גירסת הצאן קדשים.

33. גירסת רש"י.

34. וכן כתב הרמב"ם [פרק ד מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ה]: הנסכין הבאים עם הזבח אין קריבין אלא ביום, שנאמר "ולנסכיכם ולשלמיכם", מקיש נסכים לשלמים מה שלמים ביום אף נסכים ביום. אבל הנסכים הבאים בפני עצמן מתקדשין בלילה וקריבין בלילה.

מהרישא. ועיין בתוס' המקשים: למה לא הקשה מהסיפא "וכל הקרב בלילה וכולהו", שהרי אין שום דבר הקרב בלילה וקדושתו בכלי שרת מלבד מנחת נסכים? ואילו הרש"ש מוסיף להקשות: איך רצה רמי בר חמא לפרש הברייתא של "מנחתם ונסכיהם", לגבי ליקדש, הלא פשטות המקרא הוא לענין הקרבה?

31. כל עולה או שלמים בין של יחיד ובין של ציבור, מביאין עמה מנחת נסכים: שלשה עשרונים קמח לפר, שני עשרונים לאיל, ועשרון לכבש ועז.